

OLES DEAK

Nebiruitele sunete

Redactor: ***Mihai Hafia Traista***

Coperta: ***Larisa Mihaela Traista***

Tehnoredactare: ***Larisa Mihaela Traista***

Culegere computerizată: ***Corneliu Irod***

Referenți: ***Ioan Dan Marta***

Mihaela Herbil

Mihai Hafia Traista

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DEAK, OLES

Nebiruitele sunete / Oles Deak ; trad. din lb. ucraineană și note de
Corneliu Irod. - București : R.C.R. Editorial, 2019

ISBN 978-606-745-051-4

I. Irod, Corneliu (trad. ; note)

821.161.2

Carte finanțată de

**UNIUNEA UCRAINENILOR DIN
ROMÂNIA**

OLES DEAK

Nebiruitele sunete

Traducere din limba ucraineană și note
de ***Corneliu IROD***

**Editura RCR EDITORIAL
București
2019**

ALCHIMIA SUNETULUI ȘI A CULORII

Insolitul volumului de poezii *Nebiruitele sunete* este dat de atipicul structurii acestuia, care constă în împărțirea pe capitole (1. *Nevăzute și văzute*; 2. *Cântec de seară*; 3. *Cuvinte de alint*), specifică, de regulă, cadrului epic, iar nu celui poetic. Buchetele de poezii cu vers alb (*asupra versului meu alb/el a comis un atentat; lucește versul alb/pe un morman de zăpădă*), cu o puternică concentrare emoțională, ce alcătuiesc fiecare dintre capitole, conțin, în câteva cuvinte, fie o întreagă ideologie (*în zori/am dat să chem/primăvara/– dar gerul a dus degetul/la buze*), fie o secvență existențială trecută prin filtrul afectiv (*iarna mi s-a atins/doar de un umăr –*), ori o asociere senzorială între un element al naturii și o stare

sufletească (*vara a trecut/printre albine și flori –/picături de miere/licăresc pe buze*). Indicii privind muzicalitatea interioară a volumului, unul dintre principiile fundamentale ale liricii, în general, se găsesc, direct, încă de la început, în titlul acestuia (*sunete*), și în denumirea celui de-al doilea capitol (*cântec*), aflându-se în consonanță cu muzicalitatea indirectă a versurilor, cu armonia dintre cuvânt și sunet, și, mai ales, cu metamorfozările eului liric.

Întregul volum ia forma unui creuzet de sticlă (făcând vizibilă combinarea elementelor), în care alchimistul Oles Deak amestecă variate componente ale lumii materiale și imateriale, rezultând o combinație oranj (culorile roșu – *simt sânge*, galben – *pustiul galben* și alb – *chiciura albă* hașurează spațiile translucide dintre noțiuni) pe care cititorul este invitat s-o savureze. Transmutația ideilor poetice în „aur” se produce concomitent cu declanșarea procesului asociativ. De fapt, aceste trei

culori (în locul lui *nigredo* – negru, din amestecul alchimic, avem galbenul, o culoare mult mai tragică, întrucât putrefacția materiei poate constitui temelie pentru un nou început, pe când galbenul asociat pustiului este lipsit de orice speranță la viață), cu nuanțele aferente, respectiv, sentimentele asociate acestora, pot simboliza: roșul – pasiune (*sângele s-a ridicat / ca valul peste lut – / toată noaptea / te voi frământa / îmbrățișată*), durerea despărțirii de persoana iubită (*lipitoarea despărțirii / a supt tot sângele*), ispășirea păcatelor (*în genunchi / ca miera-i sângele-nchegat / am îngenuncheat / și mă rog / pentru iertarea păcatelor*); galbenul – pustiul, deziluzia (*stau sub zidul / pustiului galben / calea / sfinților / e-n depărtare*), dramatica goană a timpului (*aleargă / calul de nisip / galben-încins*), iar albul – fundalul pe care natura desenează culorile vieții (*în fața ochilor se vede / albind un val cenușiu*). Totodată, acestea cadrează cu ideea de

bază a fiecărei poezii în parte, susținând și vizual procesul metaforic declanșat.

Nebiruitele sunete stau sub semnul *versului*, a stihului ca formă primordială. Parafrazându-l pe Evanghelistul Ioan, poetul deschide porțile universului poetic cu imaginea genezei Universului (când materia clocotea în chinurile facerii) care stă sub semnul cuvântului: *ard focuri/văzute și nevăzute –/pe lespede de jertfă/a versului*. De-acum încolo, versul va defini și va însoți parcursul existențial și, implicit, creator al poetului, îmbrăcând sub forma versului alb diferite ipostaze ale eului liric: și munca poetului (*adun versuri/ pentru o carte*), și curajul (*teamă mi-o ascund/ în bărbăția versului*), și perseverența (*eu încă mai brodez/ a versului maramă*), și momentul creației (*e timpul insomniei/ și înălțimea versului*), și speranța (*soarele dogoritor/ prăjește pământul/ în versuri voi păstra –/ un pic de zăpadă*), și poezia iubirii (*ți-am preamărit numele/ în versuri*).

Poetul dă glas, într-o formă laconică și deosebit de plastică, unor trăiri profunde legate de copilărie (*adesea mă scufund / în copilărie – / când tata încă-mi mângâia / obraji*), de unde rezultă nostalgia trecutului, trezește cuvântul pentru a da glas, de asemenea, durerii provocate de asuprire, recrează secvențe dramatice din istoria îndepărtată și contemporană a Ucrainei (*nu cumva este un lux / să ai puțină libertate – / citind / Cobzarul / lui Șevcenko*), prin evocarea lui Taras H. Șevcenko – simbolul libertății naționale –, percepe acutizat efemeritatea naturii umane în raport cu reînnoirea naturii (*zboară anii / ca mărgelele zăpezii*). Materializarea emoției (*strâng în palme frica / parcă-aș strânge lut*) constituie un alt procedeu stilistic la care apelează autorul, în vederea potențării expresiei metaforice.

Versul (ca și cuvântul, componentă primordială și obligatorie a acestuia) stă la baza identității profund poetice a eului liric, care se definește în raport cu „facerea” ideilor, cu pro-

cesul creării de sens din aparente nonsensuri. Astfel, una dintre cele mai expresive și grăitoare pentru întreaga identitate poetică a creatorului de sens este poezia *mai am de alergat până la mare / două zile – / sarea ostenelii / mi s-a pietrificat / pe trup*.

Atât împlinirea, cât și suferința în iubire modelează conștiința creatoare a poetului Oles Deak, care transpune măiestrit, într-o formă desăvârșită, inefabilul acestui sentiment.

Din *Nebiruitele sunete* se revarsă o „mare” de stări, emoții, iluzii, care îmbrățișează și sărută picioarele călătorului, oprit să inhaleze briza mării. Dar sărutul sării este trădător, înlănțuindu-i spiritul în mrejele lirismului și făcându-l pentru totdeauna captiv visării.

Mihaela HERBIL

Capitolul 1

NEVĂZUTE și VĂZUTE

ard focuri
nevăzute și văzute –

pe lespede
de jertfă
a versului

berzele inimii
și-au întins aripile –

de parcă ar vrea
să îmbrățișeze
tot pământul

ACUARELA MICULUI OSTAP

cămilele –
corăbii ale deșertului

străbat coala de hârtie
de la apus
la răsărit

SEARA DE AJUN

pe cer lucește steaua
Betleemului –

pe fiii mei
cu aripa-i
atinge

stau sub zidul
pustiului galben –

calea
sfîinților
e-n depărtare

atâta vreme-am tot căutat
cărarea luminii –

rătăcind
în clarobscurul
vieții

noi iarăși nu suntem în stare
să păstrăm libertatea –

de parcă-am fi uitat
sărbătoarea
cu spadă

mama mușuroiește
cartofii în câmp –

în jurul ei
pământul
străluminează

adesea mă scufund
în copilărie –

când tata încă-mi
mângâia
obrajii

în singurătate
îmi iau lumea-n cap –

de-acuma și pământul
încet
rămâne-n urmă

ce fericită clipă
să te trezești în zori –

și-odată cu cocoșii
să dai
deșteptarea

INSPIRAȚIE

în inimă o păsărică
iarăși ciripi –

și a trezit
în mine
cuvântul

ca un aluat
e iarăși stepa
frământată –

cizma rusească
a spurcat
pământul

TRĂDARE

îmi dai Rusia
urlă
ucraineanul –

unul dintr-un milion
trădează pentru ruble

DEZAMĂGIRE

oropsitul meu popor
să fi uitat tu oare

că-n libertate până și
pelinul
pare miere

nu cumva este un lux
să ai puțină libertate –

citind
Cobzarul
lui Șevcenko

DONETK

flutură
o cârpă
tricoloră¹

iar Europa zice –
asta
e nazism

acum pe copii
la fiecare greșeală

îi sperie cu îngrădirea
cum sperii cu nuiaua

ce lesne-i de trăit
cu gânduri bune –

să te-nfrățești
cu florile
cu oamenii

sunt încă atât de puține
drumuri importante

cu care să trec
pe sub arcul
de triumf

fiii mei-s ca florile-n
grădină –

se scoală dimineața
și-nfloresc

pe malul râului
stă un pescar –

ascultă atent
cum curge
timpul

în tăria cerului
arde candela stelei –

în casă-i graba
pregătirilor
de Moș-Ajun

linia din palmă
s-a speriat –

cărarea sorții
e plină
de spini

DONBAS

am apucat și asta –
nu fumegă-un vulcan

un rus
fumează
belomor²

ȚINUTUL HUȚUL

dracul încă nu m-a
gârbovit
nu-s hodorog –

ia hai flăcăi
să-ncingem un arcan³

ÎNAINTEA FURTUNII

rândunelele zboară
atât de jos –

încât leagănă
valuri
pe apă

noi am ieșit din adâncul
pădurii
înfierbântați –

ca doi cerbi
ce s-au bătut
pentru o ciută

în pădure îmi pierd pașii
unul după altul –

nemilos
mă biciuie
furtuna

când nu poți
zmeul să-l răpui –

ține-ți curajul
până
la ultima suflare

omul se stinge
când sufletu-i e aspru și
uscat –

cu toate că trupul
mai sare
ca o minge

VISCOL

vântul joacă
-nvârtejit zăpada –

și-atunci
nămeții-s mai înalți
ca norii

IN MEMORIAM LEONID TALALAI⁴

umbra dinspre drum
e tot mai mare și adâncă –

pe el
îl binecuvântează cu versuri

prin preajma
cuibului
distrus –

o pasăre
zboară
gârbovită de plâns

și-aici a dansat
secură cuiva –

mânuțele unui brad
zac risipite pe jos

undeva pe-aproape
o pasăre e-n ghearele morții –

între cer
și pământ
simt sânge

DECAN DE VÂRSTĂ

cine-a zis
că-i cu-un picior
în groapă –

a pus ochii
pe-o poetă
tinerică

ISPĂȘIRE

în genunchi
ca mierea-i sângele-
nchegat –

am îngenuncheat
și mă rog
pentru iertarea păcatelor

zboară anii
ca mărgелеle zăpezii –

ca năluci
ale singurătății mele

nu-mi amintesc nicicum
al verii început –

de parcă memoriei mele
î s-ar fi rupt
o strună

adun versuri
pentru o carte –

bob cu bob
se face-o pâine

pe apă plutește-un pește
aproape mort –

în râu
se scăldaseră
buldozere

inima
mi-i cuprinsă
de frig

în părculeț
se taie copacii

ne micșorăm
ca să nu spun
că suntem morți –

ne-am înhămat
țara
la piston

teama mi-o ascund
în bărbăția versului

de astăzi fiecare vers
fî-va un cazac Mamai⁵

în puritatea copilăriei
mă afund –

ca pârâul
eliberat
din nămol

pulsează-n tâmpile
șuvoiul amintirilor –

din inimă
țâșnește
ca un păstrăv

ispășirea mea –
o viață în pustiu

nisipurile ard
în jurul
unui saxaul

din clipă-n clipă
o să răsară
steaua peste Betleem –

eu încă mai brodez
a versului maramă

e timpul să opriți
vânarea liniștii –

în ea se află omul
oriunde și oricând

CRĂCIUNUL

aștept sărbătoarea
înfiorat
cu strângere de inimă –

presimt că îl voi întâlni
pe Dumnezeu

PE RÂUL CEREMUȘ

în jur se clatină
juma' de lume —

de parcă aş avea sub
mine
un pod de hârtie

ești încă tânăr —
vârtejul iute-al vieții

corabia ta o zvârle
ca pe-o frunză

pasărea măiastră-a
amintirilor
trecu în zbor —

aleargă
calul de nisip
galben-încins

e-atâta liniște în inimă –
cocorul versului a
adormit

iar dincolo de fereastră
ploaia bate toba

când nu mai am
putere
să lupt

îmi aduc aminte
de izbânda tatălui meu

viața nu e nimic
iar liniștea asta –
o veșnicie

trec pe lângă cimitir
îngândurat
grăbit

până mai ieri maidanul
vuia precum un stup –

trăim ca niște cârțițe
în subteranele zilei⁶

în lumea asta
azi e-aproape
imposibil

să bei măcar
o-nghițitură de apă vie

ba văd un firicel de vânt
în răchitiș

ba gălgâie în vis
un izvorăș
ucis

albele mâneci
ale cărărilor copilăriei –

brodate
flutură
în amintire

se leagănă
în razele toamnei

duhul
auriu
al poeziei mele

până la mal
trag la vâsle –

mă iau la-ntrecere
cu vântul
războinic

puhoaielor de primăvară
nu le e milă de râu –

oamenii și păsările
aripile și le ascund

trecu târziu duruind
trenul electric –

eu toată noaptea
am privit
în urma lui

gerul îmi spune ceva
pârâind la ureche –

eu hrănesc
cu pâine
câțiva botgroși

ultimele versuri
le-am scris iarna –

azaleea chiciurii
mai înflorește
încă

izvorașul înnămolit
abia mai susură –

nimănui nu i-a păsat
de apa lui

LA MAMA

o mare de lalele
e în fața casei –

oare mai există alt rai
adevărat
pe-acest pământ

cărarea amintirii
șerpuiește
spre casa părintească –

dar în jur
e un ocean de munți

a luat foc
pământul
sub tâlhar –

asupra versului meu alb
el a comis un atentat

privesc un nor
în depărtare –

pare o cenușie corabie
cu pânze
plutind pe valuri

priviți de sus
suntem aproape
invizibili –

spice
de grâu
pe pământ

LA MIEZUL NOPTII

strâng în palme frica
parcă aş strânge lut –

tipă cucuveaua
care vede lumea nopții

VÂNTUL

ciocăne cineva
în geamul cenușiu al
nopții –

e timpul insomniei
și înălțimea versului

fluier încet
o melodie
în zori –

a neuitatelor
privighetori
ale copilăriei

când mama
pe ochi te mai sărută –

doar vuietul oceanului
mai poate fi
un răspuns

CALUL

paște pe tăpșan
un cal înaripat –

frâu-i strălucește
precum un vers din
poezie

Capitolul 2

CÂNTEC de SEARĂ

DOUĂSPREZECE **(ciclu)**

IANUARIE

atârnă deasupra oraşului
sabia zăpezii –

mă-nfăşor în lână
ca într-un blindaj

FEBRUARIE

sfârşitul iernii
e şi vesel
e şi trist –

nu mai găseşti
un fulg adevărat de nea

MARTIE

gheaţa de juma' de metru
trosneşte scrâşnit –

râul înghite
insuliţe de gheaţă

APRILIE

pe cocostârc îl ştiu
de-acum un an –

sosise-n zbor
cu-un ghiocel în cioc

MAI

privesc prin ferestrele
verzi
ale ierbii –

unde focul
drăgostirilor noastre
mai arde

IUNIE

cântul zorilor de zi
cocoşu-l cucurigă –

şi-n toţi Carpaţii
a trezit
cerul

IULIE

mă spăl cu roua
dimineții –

fluturii poeziei
își iau zborul

AUGUST

un firicel de apă
curge-n jos
prin jgheabul mic –

de parcă un miriapod
ar aluneca mărunț

SEPTEMBRIE

am sub picioare
păienjenișul ceții –

eu trec
prin prima brumă
ca o rază

OCTOMBRIE

plouă plouă
și-s ud până la piele –

însă un petic de suflet
a rămas uscat

NOIEMBRIE

frunzele toamnei
zboară
prin aer –

de parcă din iarbă
a fost zburătăcită
o potârniche

DECEMBRIE

iarna ca o gâscă
a venit în zbor
de undeva –

iazul poți să-l dai
de-a dura
ca pe-un ou

trag aerul rece și pur
al dimineții –

și simt
că-mi frige nările
chiciura albă

noi n-am simțit
când s-a-nnoptat

veniți la mine –
ne șoptește iarba

zboară ploile
ca păsările
călătoare –

pene ude
cad pe caldarâm

DANS

nisipul zăpezilor
sclipește
la soare –

atât de mult aş vrea
să trag prin el o fugă
desculț

ploile ca niște coțofene
turuie întruna –

nu tac
până la ultima
picătură

ca mâine
e Întâmpinarea
Domnului –

primăvara-n câmp
miroase a turtă dulce

trag cu urechea să aud
cum fluieră ștregarul
vântului –

să nu te-aștepți
s-auzi vreo melodie

au obosit și ochii
să tot aștepte ivirea
primăverii –

zăpada se mai zbenguie
pe un cal alb

IALTA

de dis-de-dimineată
tânjesc de dorul munților –

în inima mea
foșnește cetina de brad

de-aseară
vântoasa urlă
ne-ncetat –

munții de nămeți
sunt mai înalți
ca norii

CASCADA

zboară-n jos
o stâncă grea de apă –

și duduie pământul
în largile lui maluri

mă prăbușesc
într-o peșteră de zăpadă –

cărarea
s-a pierdut
în întuneric

cerul înalt
adapă pământul

cu aer
alb
ca spuma laptelui

plutesc cețuri
pe vale
în șoaptă –

ultimele sunete
le-a luat
zborul cărăbușului

ploaia de toamnă
posomorâtă e ca un huțul –

cu toporișca lui
colindă plaiurile
toată ziua

mi-s palmele uscate
precum nisipul din deșert –

însetat de dragoste
am mângâiat
o ciuboțica-cucului

vântul turbat de mânie
rupea iarba –

tulburându-i izvorului
cântecul

mă bucur pentru râu
pe înserate –

când îi mângâie
luna
obligeana din apă

ÎNTOARCERE

pe cer se joacă
barza
ca un copil –

în depărtare
se zărește
cuibul ei

de sus se uită norul
încruntat
la mine –

va ploua
cu găleata
sunt sigur

sub mărul de septembrie
am ațipit –

și nici când noaptea a oftat
n-am auzit

cocoșu-n zori cânta
de mama focului –

de melodia liniștii
se înțelege
nu-i păsa

oriunde ți-ai întoarce ochii
în smoala nopții –

dai de regele beznei
care-și paște oile

trenul electric
dispăru
în depărtare –

ierburile i se plecară
până la pământ

presimt
mari căderi de zăpadă –

cumătrul viscol
iată
s-a zbârlit

mai am de alergat
până la mare două zile –

sarea ostenelii
mi s-a pietrificat
pe trup

tăria cerului pare
un râu încremenit –

și cea mai mică stea
e nemișcată

PRIMA FLOARE

livada mai e luminată
de lună
de zăpadă –

iar în ghiocel
a început să crească
un soare mic

soarele primăvărat
gheața o dă gata –

dar eu de iarnă
o să tot am
parte

soarele dogoritor
prăjește pământul –

în versuri voi păstra
un pic de zăpadă

norii
se înalță
peste munți –

ca neliniștea unei oștiri
în marș

am cules de pe jos
semințe albe de zăpadă –

și-apoi
le-am semănat
în pământ

raza de lumină
spintecă-ntunericul –

sosește domnul
primăverii
într-un car

CHEMAREA APEI

în inimă
au început să-mi bată
ciocănele –

mă cheamă
depărtarea
cu valurile-i mari

CAMPANIE

de opt zile
pădurea mă ține
prizonier –

pe cărarea spre casă
a crescut deja mușchiul

TIHNĂ

sub sălcii
apa nu se mișcă –

de parcă timpul apei
s-a oprit

RÂUL

precum caii priponiți
stă apa —

între malurile nopții
sunt flori de rozmarin

steaua liniștii
se leagănă pe-un nor —

încât din depărtare
se aude
clipocitul Niprului

părul miroase
a floare de fum —

undeva pe-aproape
arde iarba uscată

în ploaia de primăvară
sclipește-un surâs –

probabil
își dă binețe
cu ierburile

de trei zile
plouă cu găleata –

doar sub stejar
e-un cuib de iarbă uscat

ferestrele cerului
sclipesc în soare –

de parcă-n timpul nopții
au fost spălate de ploi

lucește versul alb
pe un morman de zăpadă –

de parcă-ar înflori scorușul
ca un soare mic

cad ploi
nechibzuite reci –

atârnă mânecile
mohorâtelor zile

pe copaci plesnește
promoroaca albă –

de parcă-ar cârâi
o sută patruzeci
de coțofene⁷

ultima zi de iarnă
se stinge încet –

am ascuns în pumn
un fulg de nea

soarele dimineții
e o zână din povești –

în obraji surâsul
îi înflorește bujori

bat toba
revărsările de primăvară –

aleargă vesel
pârâiașele
ca niște copilandri

iarna mi s-a atins
doar de un umăr –

și urma degetelor ei
a amortit
cu chiciură

s-au adunat pescărușii
la priveghiul liniștii –

în duet cu oceanul
nu tac

stau și admir –
cum curge râul lin

și gâsca își usucă penele
pe apă

razele soarelui
au căzut pe plop

iar el s-a luminat
și-l vezi
de oriunde

PE NIPRU

mi-am ațintit privirea
în unde —

și în adânc zăresc
un șef al somnilor

în tăria cerului
se întâmplă ceva —

un nor de ploaie
atârnă
ca o stâncă

sub corabie
apa e tulbure –

în fața ochilor se vede
albind un val cenușiu

văile și munții
sunt plini de zăpadă –

dar eu nu mai am cum
să opresc
căldura

RÂU NĂVALNIC

mă opintesc să trec râul
prin vadul nestatornic –

apa deasă
mi se-agață
de picioare

pe cer
plutește
un nor mic —

mă uit atent să văd
e negru
sau e alb

MALURI DE LUT

șerpi roșii
se târăsc în jos —

se gudură
pe la picioare
ca niște pui de vulpe

în miez de noapte
vântul urlă atât
de tare —

de parcă un vulcan
ar bate din picior

atârnă spre pământ
o creangă luminoasă –

ca aripa
de aur
a unui înger

tot plouă și plouă
nu se luminează
soarele n-apare –

apa sare
ca o minge

ploaia rece
biciuie pământul –

șuvoaie murdare
acoperă râul

VINE PRIMĂVARA

coatele mi s-au lipit
de pervazul ferestrei –

căprițele primăverii
zburdă în luncă

două crengi de brad
se leagănă –

sus jos
sus jos
cum facem și noi

e tristă
Ciornohora⁸ inimii mele –

pădurile mă dor
în întunericul
de nepătruns

de-acum și soarele-i făcu
pământului
cu ochiul –

dar în câmp
zăpezii
nici că-i pasă

pe umăr îmi sări
un cocoș de zăpadă

de parcă pentru el –
eu sunt un gard la
orizont

ultima zi de iarnă
a ars precum o lumânare –

și de soare mă bucur
regret și zăpada

un cocor vesel
s-a-mpiedicat pe cer –

pe pământ
răsunase
un foc de armă

PREISTORICĂ

în câmp
ierburile
au un miros ciudat –

eu respir
aroma cumană

pământul sub zăpadă
cloncăne
ca o cloșcă –

va înverzi acuși
un pui
de iarbă

trezit din somn am ieșit
în cerdacul pădurii

și primul gând ce mi-a venit –
iată unde-i raiul pe pământ

pământul străin
e la o zvârlitură de băț –

întoarcem o hoardă de
nisip
dar e-n zadar

vara a trecut
printre albine și flori –

picături de miere
licăresc pe buze

toată ziua ierburile luncii
chicotesc la soare –

ca nu cumva să cadă
vreo picătură
de ploaie

bat vânturi
ca scăpate din arc –

vârful săgeții e din
nisipul greu
al picăturilor de ploaie

se-ndoaie legănat
creanga de porumbar a
iernii –

ca undița
în mâna
pescarului

CONCERT

greierul interpretează
cântecu-i de seară –

în sală
are spectatori
din lumea toată

coțofana frigului
mai țipă cu râvnă –

dar de-acum
în inimă a înflorit
primăvara

fulgi de nea s-au lipit
pe lanternă –

de parcă ar tânji
după galbena
căldură

atârnă luna
de franjurile cerului –

pare
un scai
al nopții

câinii gerului
își rânjesc
colții –

deschisesem ușa
doar
pentru o secundă

în zori
am dat să chem
primăvara –

dar gerul a dus degetul
la buze

am intrat în hățișul
de nepătruns al pădurii –

acolo albele troiene-s
până la genunchi

se clatină
puntea
de peste râu –

ca un cosăș
pe-un fir
de iarbă

scârțâie zăpada
ecoul se aude-n văi –

câmpul și pădurile
în menghina gerului
gem

a sosit iarna
și-n cetatea aurită –

parcă ar ninge
cu zăpadă de marmură

în zori
privesc norii –

par niște șopârle
zburătoare

pe spinarea verii
apăru o cicatrice –

vântul toamnei
o plesnise
cu biciul

viața a încremenit –
viitura s-a retras

spre iarba rară
a dimineților și nopților

trece iarna
cu viforul la braț –

precum un domn și-o
doamnă
în cojoace
albe

îmi iau rămas-bun
de la versurile
despre vară –

pițigoiul zăpezii
mi s-a așezat
pe foaia de hârtie

au apărut în pădure
primii ghiocei –

și s-a-nveselit
sufletul meu

ca niște huțuli
în straie de lână

pe malul Prutului
s-au grămadit nămeții

m-a prins noaptea
în adâncul pădurii –

de frică-n inimă-mi
suna un clopoțel

plutește pe râu
dihania rece a iernii –

ambele maluri
încremenite-s
de spaimă

vântul urlă
turbat –

cu nori
azvârle
în noapte

în otava deasă
mă tolăneam la soare –

iar în gând
îmi luam zborul
spre țării

în pripă
mă îmbrac
în lână –

se-apropie șontâc
urâtul
moș de zăpadă

un inel de gheață
îmi lucește pe deget –

de parcă
l-ar fi sărutat
gerul

mă-ntorc din dumbravă
spălat de-o ploicică –

stătusem puțin de vorbă
cu mătușa furtunii

fulg cu fulg
și iese o treabă bună –

în Ucraina
se așterne
iarna

departe de-aici
mama seamănă flori –

când mă voi întoarce
nalba va fi-nflorită

ca o binecuvântare
luminează liniștea serii –

și-ai versului
greieri
nu tac

Capitolul 3

CUVINTE de ALINT

jumătate de an
a domnit zăpada
ca un hatman –

în inima mea
a înflorit
mărul

săgeata a trecut ca
viforul
pe-alături –

n-am apucat să văd
cine a tras

drumul dispare
în labirintul nopții –

acest rai al cunoașterii
în inimă
îl voi păstra

focul singurătății
nu-l poți stinge –

arde ca o vâlvătaie
de tufe uscate

ochii umezi
ridicați
spre cer –

în singurătate
iertare
ceream

îți cânt
un cântec
de iubire –

ca o barză fericită
în cuibul ei

în colțul ochilor
e hieroglifa suferinței –

se-nvârtește
viforul
singurătății

mână-n mână mergem
la prestolul sorții –

lumea pare că
a-ncremenit
în așteptare

dâra lacrimi
e-aproape uscată –

însă ploile
nu conțin
deloc

despre tine
iar gândesc
în versuri –

viforul
pare
puf de cocom

pâcla înserării
se gudură pe lângă râu –

uite-aşa
ne iubisem şi noi
în tinereţe

în faţa ochilor
plesneau strune –

când se instală
muşenia

armata gerului
tropăie din picioare –

buzele tale
ar trebui ferite
de gheață

ce ar fi să ne-ntâlnim
iubita mea
măcar o dată –

căci veșnic
între noi
e gheața timpului

RIVALUL

nu mai cântă despre noi
inima ta –

a intrat
în ea
un vrăbioi

cărarea despărțirii
șerpuiește subțire
în munți –

ca o țigancă
de mânecă
te ține

de la dumneata primesc
scrisori înghețate –

de parcă aş culege
ciuperci de gheață

înflorește orhideea rece
a ploii –

eu am scris
niște versuri
tăcute

fără tine
soarele nu se va ivi
nici măcar pentru o clipă –

plouă mereu
plouă mereu
plouă

de tăcerea dumitale
mi-era atât de teamă –

înflorește floarea
despărțirii
ca un necaz

se-aud șiroaie de lacrimi
curgând –
cu o clipă înainte
de revărsarea tristeții

ți-am preamărit numele
în versuri –

de parcă-aș fi ținut în
palmă
povara ușoară-a unui
curcubeu

tremură în inimă
tăișul durerii –

am parte
să-mi cer iertare
de la vânt

în dormitorul tău
tiptil mă strecor –

pe fereastră
ca pisiul cenușiu al
noptii

focul despărțirii arde
între noi –

liana tristeții
șerpuiește
prin fața ochilor mei

cărarea n-are-ncotro
și fuge în munți –

ne vom pierde
într-un defileu
de nori

nici ploaia torențială și
grindina
azi nu-s de speriat –

voalul de ceață
ți-a acoperit
urma

tu m-ai privit
de parcă s-ar fi târât un
șarpe –

lepădând
de pe el
pielea uscată

aleargă o lacrimă
orbește –
sub ochi

n-am păstrat cicoarea
când a nins –

mi-a tulburat
sufletul
iarna

tare-aş vrea
să nu mai plâng

în versuri –
vorbele-s lăute
cu fiertură de ierburi
clocotite-n lacrimi

în această lume
de trădări şi minciună

sentimentele noastre
noi totuşi le-am auzit

ierburile au căzut
tot aşteptându-ne pe noi –

oftând s-au târât care-
ncotro
ca nişte şerpi

lacrima amară
lasă urme arse în zigzag

pe frunza
ce căzuse
din copac

inima lovită de pierdere –
nici măcar nu mai tușește

s-a trezit
talanca
neliniștii –

iar noi suntem
nedezlipiți

sângele s-a ridicat
ca valul peste lut –

toată noaptea
te voi frământa
îmbrățișată

umbra cunoscută
rătăcește
sub pământ

iar de te-atingi –
te frige gheața

visul meu s-a spart
ca nuca de-o piatră –

dar eu
doar mă lipisem
de tine

ne plimbăm
cântând
prin parc –

de ani de zile
nimeni
nu ne caută-aici

în amintirea ta
îmi ning în palmă

fulgi aurii
de nea
ai poeziei

mi-atât de teamă
că n-o să te-ntâlnesc –

cruci de zăpadă
ca niște aisberguri
răsar în calea mea

te-am smuls
din capcana nopții –

în mine
tăciunii
încă mai ard

dormi liniștită
ca o păsăruică-n cuib –

opresc furtuna
să n-ajungă
la tine

am sunat la ușă
și mi-ai deschis –

erai toată în alb
sub aripă
de înger

îndrăgostiți
priveam în tăcere râul –

inele de valuri
se legănav
pe apă

de-acum așa mi-i soarta
dragă și tristă –

în zilele vieții
cucuveau amărăciunii
nu doarme

ploaia rece
toarnă cu găleata –

tu te-ncălzești sub mine
toată noaptea

ÎN ZORI

pâlpâie abia auzit
un fluture pe floare –

și foșnetul
umbrelor noastre
în iarbă

țepii trandafirului
mi se înfig în palmă –

în inimă
durerea despărțirilor
e mult mai mare

în zori
recitesc scrisorile tale –

un dor
de viață
mă umple

ne luam rămas-bun
de parcă picam în
prăpastie –

lacrima despărțirii
în ochi
se văita

îți șoptesc vorbe dulci
la ureche –

gângurim în raiul
îmbătătoarelor ierburi

nici fir de iarbă
nu se mișcă –

vântul nu mai adie
dar n-a murit

abia mișc buzele
de frig –

cu fata gerului
m-am sărutat

între noi e piatra neagră
a despărțirii –

se înalță ca un turn
de neclintit

PIEDICA

ca să ne întâlnim
mai e nevoie de puțin
efort –

două râuri
înghețate
de-nfruntat

o păsăruică
dulce cântă –

ca-n raiul aşteptării

în scrisoarea ta
am primit o bucată de
gheaţă –

deşi-n livadă
e abia
o toamnă aurie

arde lacrima
precum un lemn de
brad –

şi-mprăştie
scânteii
pe jos

în minte
răsfoiesc trecutul
iată-ne pe noi amândoi –

o floare
și-o albină

căprioara lacrimii
sare speriată –

de parcă-ar fi-ncolțită
de haita
câinilor sălbatici

ÎN DOI

noi luminăm
liniștea dulce a nopții –

respirăm
parfumul nedormirii

în inimă nu tace
nicio clipă ciocârlia –

acum îți cântă
pe lumea cealaltă

urlă vânturile
răcind ochiul –

zdrăngăne hodorogit
singurătatea

uite-aici în parc
eu zilele și nopțile
mi le-aș petrece –

unde-n luminișuri
pașii noștri
înfloresc

de blândețea ta
mi-atât de dor –

cu ochii mângâi
soarele-n
înalt

ne surâde iubito
liliacul –

ne pofteste
în lunca
violetă

în coliba ierburilor
e atât de plăcut să nu
adormi –

gustăm
din strugurii
dragostei

dimineăta termin de citit
povestea dumitale –

un șarpe mic al
insomniei
alături de mine
s-a-ntins

pasărea lacrimii mele
nu va ciripi –

s-a ucis
salvându-se pe sine

pe buzele mele
zorii mai sclipesc –

sunt licuricii însetați
ai sărutărilor tale

mai șoptește-un vânt
ușor
de peste tot –

sub ochi e zgândărită
rana pierderii

se stinge forfota
veselă a nopții –

iar noi
în secară
tot mai chemăm berzele

arăți de parcă-ai fi ieșit
din noapte –

pe deget
ți s-a stins inelul
singurătății

de-atâta vreme-n inimă
frigul roade scânteia –

din ochi se ivi
o lacrimă
carbonizată

drumul pân' la draga mea
e un gheţuş –

gerul mi-a ţesut
din gheaţă un covor

mi s-a cuibărit în inimă
păianjenul singurăţâi –

întinde firul trist
al unui vers

ZÂNA PĂDURII

urmele tale se pierd
în desișul pădurii –

fără întoarcere
merg în adânc
după ele

tot ce nu voi recunoaște-n versuri –
cu creionul inimii voi desena

tremură sufletul
ca buzele de frig –

lipitoarea despărțirii
a supt
tot sângele

ATLANT

e trecut de miezul nopții –
eu sprijin cerul

ca norii să nu-ți tulbure
somnul

toate versurile durerii
le-am scris deja –

boabele de lacrimi
țepoase
le macin pulbere fină

a înviat pe cer
steaua de seară –

dumitale-ți spun în
șoaptă la ureche
te iubesc

răsună jalnic
ale tunetelor clopote
de-argint –

ele îmi aduc aminte
că te-am pierdut

mi-e dor cumplit
de tine –

o lacrimă
îmi taie obrazul
în două

în noaptea de Sânziene
inima bate ritmul
libertății –

și trupurile fierbinți
ard
ca o lumânare

mă strivește-atât de
dureros
tăcerea ta –

păianjenul țese
firul lung al despărțirii

privirea ta e astăzi
uscată și vicleană –

cum lucește râul
în bătaia
lunii

sunt eu –
mi-a șoptit
lacrima ta

cea care s-a prelins
s-a tot prelins
pe-obraz

se-aude dureros
șuierul vântului

unica mângâiere –
al versurilor orizont

și zorilor
le-au cântat de-acum
cocoșii –

floarea ferigii
eu încă
n-am găsit-o

se-ntunecă lumina
în sfeșnicul ochilor –

doar stâncile negre
s-au înroșit

sărutările noastre
sunt în gamă majoră –

sunete dulci
de sincere
simțiri

despărțirea de dumneata
inima a și simțit-o –

lacrimile
pe obrazul meu
s-au adunat grămadă

DE SÂNZIENE

dansul cu dumneata
mai stăruie
în amintire –

ne-am învârtit
culcați
în iarbă

susură în inimă
vara aurie –

delicata polcă
a mâinii
tale

liniștea de mormânt –
e sluga credincioasă-a
morții

se-aude chiar
cum picură din
lumânare

aștept de mult
o inundație de dragoste –

râuri dulci de sudoare
curg de pe noi

cuvintele înfocate
s-au născut în inimă –

ți le dăruiesc pe toate
până la ultima
literă

versurile triste
le-ascund în stufăriș –

peste o sută de ani
vor fi neprețuite

Note

¹ Aluzie la steagul tricolor al Rusiei: alb, albastru, roșu. (C. Ir.).

² **Belomor** – marcă sovietică de țigări. (C. Ir.).

³ **Arcan** – dans popular, asemănător cu sârba. (C. Ir.).

⁴ **Leonid Talalai** (1941-2012) – important poet ucrainean, laureat al Premiului Șevcenko. (C. Ir.).

⁵ **Mamai** – personaj fictiv, chipul idealizat al cazacului ucrainean. (C. Ir.).

⁶ Aluzie la lupta ucrainenilor pentru democrație, la mișcările de mase de pe Euromaidan (2013); contrar așteptărilor, urmările acestei lupte, se vede, l-au dezamăgit pe poet. (C. Ir.).

⁷ În original, joc de cuvinte: *soroka* (coțofană) și *sorok* (patruzeci). (C. Ir.).

⁸ **Ciornohora** – cel mai înalt masiv muntos din Carpații Păduroși, Ucraina (C. Ir.).

OLES DEAK – BARDUL MODERN AL LVIVULUI

Oles Deak s-a născut la 8 noiembrie 1959, în orașul Ivano-Frankivsk, Ucraina. A absolvit Colegiul Tehnic de Educație Fizică din aceeași localitate (specializarea înot) și Facultatea de Filologie din cadrul Universității Naționale „Ivan Franko” din Lviv.

Este autorul a șaisprezece volume de poezii, dintre care cele mai notabile sunt: *Той, що летить* (*Cel care zboară*), apărut în anul 1990; *Тягар всевидящого ока* (*Povara ochiului atotvăzător*) – 1991; *Воскреси птаха* (*Înviați pasărea*) – 1993; *Ілюзія дива* (*Iluzia miracolului*) – 1998; *Шутишинова моя душа* (*Sufletul meu de măceș*) – 2003; *Світ незірваної ожини* (*Lumea turei neculese*) – 2005;

Біла любов (Dragostea albă) – 2008; *Роса первозданна (Roua primordială)* – 2010; *Полім водоспаду (Zborul cascadei)* – 2012; *Звуки непереможні (Nebiruitele sunete)* – 2014; *Мрія про рівновагу (Visul despre echilibru)* – 2016.

Versurile sale au fost traduse în mai multe limbi: polonă, rusă, portugheză și română.

Oles Deak nu este numai poet, ci și un cunoscut cantautor ucrainean atât în țara sa natală, Ucraina, cât și peste hotare, participând la turnee artistice în mai multe state din Europa și America. Cea mai importantă distincție muzicală pe care a primit-o, după cum consideră însuși autorul, este titlul de Diplomat al Festivalului Cântecului Contemporan Ucrainean „Cervona Ruta” („Ruta roșie”) din Cernăuți (1989).

În noiembrie 2006, în sala de concerte a Filarmonicii din Lviv, a avut loc o seară dedicată cantautorului cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a activității sale creatoare.

Din 2012 până în 2017, a colaborat cu Compania de Televiziune și Radio din Ucraina, fiind inițiatorul proiectului de programe literare și jurnalistice „Formatul Cuvântului” de la Radio Lviv (invitați ai acestei emisiuni au fost și ucrainenii din România: președintele UUR, deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi, publicistul, lector dr. Ioan Herbil și scriitorul Mihai Hafia Traista).

În anul 2016, a fondat (fiind și președintele comisiei de jurizare) Concursul Literar Internațional de manuscrise „Leul înaripat”. Totodată, a fost ales președintele juriului Concursului literar „Kateryna Mandryk-Kuibida”, care se acordă pentru cea mai bună carte de poezie patriotică.

Oles Deak, un activist emerit al artelor, a fost distins cu medalia onorifică a Consiliului Regional Lviv „100 de ani de la proclamarea Republicii Populare a Ucrainei Occidentale” și este laureat al Premiului „Eroul Ucrainei – Stepan Bandera” (2018).

Începând cu anul 1995, este membru al Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina (în prezent, vicepreședinte al Organizației Raionale Lviv a aceleiași uniuni), iar din 2015 – membru al Uniunii Jurnaliștilor din Ucraina.

„Oles Deak a reușit să creeze o metamorfoză foarte interesantă în poezie. În toate creațiile sale poetice, forma devine atât de importantă, încât conținutul lor parcă nici nu mai contează. Poetul extrage impulsul creator din plasma verbală, chiar din natura divină a *Logosului*. De aceea, în cea mai mare parte, miniaturile lui poetice au o compoziție asemănătoare cu picturile lui Taras Șevcenko...” – afirma Levko Riznyk despre confratele său.

După cum se poate observa, drumul poetic al lui Oles Deak este unul foarte bine bățătorit, neputând să se piardă, nicidecum, prin desişul vieții...

Mihai Hafia TRAISTA

Cuprins

Alchimia sunetului și a culorii / 5

Capitolul I

Nevăzute și văzute / 11

Capitolul II

Cântec de seară / 39

Capitolul III

Cuvinte de alint / 81

Oles Deak – bardul modern al Lvivului / 119

